

**СПЕЦИФІКА СТРУКТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ
МУЗИЧНИХ ТВОРІВ КАЛЕНДАРНО-ОБРЯДОВИХ ПІСЕНЬ
ЗИМОВОГО ЦИКЛУ В СВІТЛІ АНТИЧНОЇ МУЗИКОЛОГІЇ**

УДК 781: 930.85

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.298347>

Андрій Поцелуйко, кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії
Національного університету “Львівська політехніка”

**СПЕЦИФІКА СТРУКТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ
МУЗИЧНИХ ТВОРІВ КАЛЕНДАРНО-ОБРЯДОВИХ ПІСЕНЬ
ЗИМОВОГО ЦИКЛУ В СВІТЛІ АНТИЧНОЇ МУЗИКОЛОГІЇ**

У статті висвітлено специфіку структурних особливостей музичних творів календарно-обрядових пісень зимового циклу. З'ясовано, що в стародавніх колядах прослідковуються певні структурні закономірності за “Досконалою незмінною піфагорійською системою звукоряду”, які показані висхідними тетракордами і консонансами, що відповідають стихіям води, землі, повітря, вогню. Зокрема, виявлено переплетення низхідних діатонічних етичних ладів з висхідними, що виражають піфагорійські стихії. Розкрито поняття піфагорійської тетрактиди стосовно стародавніх українських колядок.

Ключові слова: коляди; тетракорди; піфагорійські стихії; індоєвропейський музичний ідіом; етичні лади.

Літ. 13.

Andriy Potseluko, Ph.D. (Philosophy), Associate Professor
of the Philosophy Department,
Lviv Polytechnic National University

**SPECIFICITY OF THE STRUCTURAL FEATURES
OF MUSICAL COMPOSITIONS OF CALENDAR AND RITUAL SONGS
OF THE WINTER CYCLE IN THE LIGHT OF ANCIENT MUSICOLOGY**

The article highlights the specifics of the structural features of musical compositions of calendar and ritual songs of the winter cycle. It has been found that in ancient carols certain structural regularities can be traced according to the “Perfect Unchanging System Pythagorean of Sound Order”, which is shown by ascending tetrachords and consonances corresponding to the elements of water, earth, air, and fire. In particular, the interweaving of descending diatonic ethical modes with ascending ones, expressing the Pythagorean elements, is revealed. The concept of the Pythagorean tetractide in relation to ancient Ukrainian carols is revealed. It is emphasized that the motifs of musical texts, which were especially significant for ancient music theorists, are combined not only into musical phrases, but also into whole sentences, thus forming complex multicomponent structures. In particular, it has been found that in the carol “God’s Species, Creator’s Species” the Phrygian ethical system is intertwined with the Pythagorean sound system and the jump of a quartet personifies the element of air. The expression of the element of fire, which is shown by the ascending tetrachord, is transformed into the Phrygian ethical system. The presence of a pair of loose elements of fire and air according to the Pythagorean system of sound order is emphasized. It is noted that in the carol “Predvichnyi was born before years” the verbal phrase “wanting the earth” is shown by the Dorian ethical system, which turns into a musical manifestation of the earth element. It is noted that in the carol “Let’s play jubilantly today” the melodic development of the work contains the Dorian ethical system, which passes into the Pythagorean element of fire and returns back to the Dorian ethical system, forming a wave-like development of musical phrases. In the carol “Together Now Let Us Glorify”, the alternation of the Doric ethical system with the musical expression of the element of fire, which is manifested in different rhythmic patterns, adds an original colour to the melody. Two descending diatonic tetrachords and one ascending tetrachord representing the element of water have been identified, which form a three-component sentence. On the basis of the study of musical and verbal texts of the calendar and ritual songs of the winter cycle, it is concluded that the method of analyzing musical forms through the “Perfect Unchanging System of Pythagorean Sound Order” and the harmonic system of Plato and Aristotle is a promising approach to understanding the specifics of the structure of ancient Ukrainian carols, which dates back to the Indo-European archaic.

Keywords: carols; tetrachords; Pythagorean elements; Indo-European musical idiom; ethical modes.

Постановка проблеми. Сучасна соціокультурна ситуація в нашій країні характеризується зростанням національної самосвідомості та зацікавленням до етнічної культури, зокрема й музичного її компоненту. Ці новочасні тренди спонукають до поглибленого вивчення пісенної фольклорної традиції в системі української духовної культури, які сягають своїми витокami прадавніх індоєвропейських часів. Однією із найдавніших форм народнопісенного жанру є пісні

річного календарного циклу. Їх вивчали такі видатні представники вітчизняної науки, як Б. Грінченко, який зокрема писав, що українська народна музика і за походженням, і “по загальній лінії свого розвитку” є “парость музики загальноєвропейської і навіть індоєвропейської, бо виходить з тих основ музичних, що покладено для неї в віки глибокої давнини” [1, 198]. Ф. Колесса досліджував паралелі між формами ведичних, авестійських та сатурнічних віршів і віршами українських народних пісень,

зосереджуючи увагу на особливостях їх ритмічної будови [4, 19]. Михайло Драгоманов зазначав, що українські “колядки – це справжні Веди південно-руські, за котрими можна простежити відтінки релігійних уявлень від древніших часів до пізніших. Своїми образами вони нагадують гімни Індри, оспівування інших напівбогів” [2, 586]. Отже, дослідження українського народнопісенного матеріалу, який своїм корінням сягає часів праіндоевропейської протокультури, важливо продовжувати, застосовуючи сучасні наукові методології, як у галузі музикології, так і культурної компаративістики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В означеній царині перспективним є застосування порівняльно-історичного методу та сучасної музикознавчої методології аналізу музичних форм. Н. Назаров у статті “Індоевропейський музичний ідіом та етногенез індоевропейців” вказує на те, що, оскільки доведено є генетична спорідненість мов, фольклору та інших сфер духовного та соціального життя індоевропейських народів, то повинен існувати і зв’язок між їхніми музичними традиціями [8, 43]. А. Іваницький у праці “Історичний синтаксис фольклору: проблеми походження, хронологізації та декодування народної музики” звертає увагу на те, що науковці давно висловлювали ідею можливості реконструкції деяких елементів спільнослов’янського пісенного фольклору та навіть основних елементів спільної індоевропейської фольклорної музичної мови [3, 86]. Г. Люко виявив разючу схожість у модальних та інтонаційних характеристиках григоріанського розспіву і румунської народної пісні “Міоріца” (що містить виразні ознаки найдавнішого міфологічно-язичницького пласту). Оскільки румуни належать до східного православного, а не західного католицького обряду, то спільні риси григоріанського співу і цієї пісні треба віднести до архаїчного індоевропейського пласту, який взяли за основу творці григоріанського співу [12, 239]. Проте як відзначив Н. Назаров нам невідома сучасна узагальнювальна праця, що ґрунтувалася б на матеріалі давньої індоевропейської пісенної традиції, яка могла б дати уявлення про загальні риси індоевропейського музичного ідіолекту [8, 44]. Отже, означений напрям наукових досліджень є надзвичайно перспективним. Тож з метою його поглиблення ми звернемося до праць античних музичних теоретиків.

Мета дослідження полягає у висвітленні архаїчних музичних форм українських календарно-обрядових пісень зимового циклу, які своїми витокami сягають індоевропейського музичного ідіому.

Виклад основного матеріалу. Лінгвістами встановлено, що кілька сотень поетичних формул, які промовлялись у формі ланцюжків слів, збігаються у кількох індоевропейських поетичних творах (здебільшого у Ведах та у Гомера, але також і в Авесті, та у стародавній германській поезії тощо). Ці формули –

це здебільшого номінальні синтагми, такі як: “нев’януча слава” або “слава панів”. Сюди треба віднести і складні слова, зокрема це стосується власних імен, які теж утворюють щось на кшталт традиційних формул. Окремими групами кліше є: група сформована навколо елементу *déiu-* “бог, ясне небо” та його семантичних еквівалентів (наприклад, “подавач благ”, “(боги) / небо довговічні”, “бог / небо-батько” та ін.); структури з елементами Батько (звертання до божества); Слава; Кінь; Сонце і колесо; корінь *men-* “душа, мислення”; поняття “ім’я” (“славний іменем”, “багатоіменний”, “з приязним іменем”); поняття “широкий”; поняття худоба, майно (*prék’u-*); *Ner-* “муж” [9, 43].

Н. Назаров, опираючись на праці О. Потебні, виділяє низку таких формул, збережених в українській етнокультурній спадщині і наводить етимологічні паралелі до них з інших індоевропейських традицій, фактично вказуючи на релікти спільної індоевропейської поетичної техніки в найдавніших пластах українського фольклору. Це зокрема, таке словосполучення українських пісень “як колесо сонця”. Його безсумнівне походження зі спільноіндоевропейського періоду підтверджується рефлексами у ведійській традиції (*sùras sakram* щонайменше десять разів трапляється у Ведах), давньогрецькій традиції (*κυκλος αελίοιο* (Euripides El.465)), у давньогерманських: скандинавській (*sunnu hvél*) та давньоанглійській (*sunnan hweogul*) традиціях. “Очевидно, ще одним надзвичайно цінним рефлексом цієї формули є й українські словосполучення “колесом сонечко, сонечко колує”. Інші індоевропейські традиції зберегли рефлекси цієї формули суто як “уламки”, вмонтовані в поетичні твори хоч і дуже архаїчні, однак не тільки ритуального змісту (це стосується передусім грецької драми). Натомість мінімальний контекст українських пісень може бути інтерпретований як лапідарне вираження фрагмента міфу: “Колесом сонечко на гору йде”, “Колесом ясне на гору йде”, “Горою сонечко колує”. Іншими такого роду формулами збереженими в українському фольклорі є “сон-дрімота”, “жито-пшениця”, “пісня тчеться” [7, 66].

Основними елементами музичної форми є мотив, фраза, речення, період. При цьому мотиви об’єднуються у фрази, фрази – у речення, а речення у період. Можемо провести паралель між індоевропейськими поетичними формулами-кліше та мотивами об’єднаними у фрази.

У світлі цієї інформації варто розглянути вчення про музику античних філософів, світоглядні уявлення яких були тісно пов’язані з індоевропейською міфологією. Особливо варто відзначити піфагорійську теорію музики. На основі піфагорійського музичного канону склалася ладозвукорядна система давньогрецької музики. Так, звукоряд “Досконалої незмінної системи” полягав у двохоктавному діа-

**СПЕЦИФІКА СТРУКТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ
МУЗИЧНИХ ТВОРІВ КАЛЕНДАРНО-ОБРЯДОВИХ ПІСЕНЬ
ЗИМОВОГО ЦИКЛУ В СВІТЛІ АНТИЧНОЇ МУЗИКОЛОГІЇ**

пазоні (умовно: ля малої – ля другої октави) і складався з п'яти тетраходів (чотиризвуку) дорійського ладу: “нижніх”, “середніх”, “розділених”, “з'єднаних” і “верхніх”. Нижньому тетраходу передували додатковий тон – просламба-номенос. Означена система функціонувала також у вигляді двох окремих звукорядів – з тетраходом “розділених” і з тетраходом “з'єднаних”. З тетраходом “розділених” у центрі звукоряду: сі-до1-ре-мі (“нижніх”), мі-фа-соль-ля (“середніх”); сі-до2-ре-мі (“розділених”), мі2-фа-соль-ля (“верхніх”). З тетраходом “з'єднаних” у центрі звукоряду: сі-до1-ре-мі (“нижніх”), мі-фа-соль-ля (“середніх”); ля-сіб-до-ре (“з'єднаних”), мі2-фа-соль-ля (“верхніх”). Зрозуміти логіку цих музичних побудов можна, звернувшись до праць теоретиків, що належать до піфагорійсько-платонівської традиції. Так, Аристид Квінтіліан стверджував, що “тетраходу нижніх відповідає земля, як найнижча; тетраходу середніх – вода, як найближча до землі; тетраходу з'єднаних – повітря, бо воно, спадаючи та опускаючись, увійшло у морські глибини і надра землі. Вогонь – тетраходу розділених, бо для його природи переміщення вниз небажане. Тетраходу верхніх відповідає ефір, який має належати до краю світу” [11, 146].

Загальну класифікацію ладів, що характеризує їхній вплив на психіку здійснено в “Державі” та “Тімеї” Платона. Дорійський лад (1, 1, ½) впливає на воїнів, а саме, укріплює їх дух. Радісний, благовісний дух вказує на фрігійський лад (1, ½, 1), а лідійський (½, 1, 1) – жіночий, оплакувальний. Класифікація етичних ладів, тобто таких, що впливають на етос, була розроблена і Аристотелем. Зокрема дорійський лад (1, 1, ½) трактувався філософом як мужній і урівноважувальний; фрігійський (1, ½, 1) як такий, що виражає стан “екстатично збудженої душі”, несе очищення і є необхідною складовою містичних культів; лідійський (½, 1, 1) “наївно-дитячий” як благотворний для молодих душ. Слід зауважити, що в даній статті ми вкладаємо в терміни “фрігійський”, “дорійський” та “лідійський” лад платонівсько-аристотелівське значення, а не той сенс, який надає їм сучасна музикологія [10, 94].

Виходячи з цих принципів, розглянемо календарно-обрядові твори зимового циклу, а саме стародавні коляди. В коляді “В Вифлеємі днесь Марія” [6, 28] вже на початку твору фігурує яскраво виражена стихія води (e-f-g-a) за “Досконалою незмінною системою піфагорійського звукоряду”, що плавно переходить у стихію повітря (a-b-c-d). Ці дві музично виражені стихії не утворюють пари щільних чи нещільних стихій, а показані окремими висхідними тетраходами, що становлять пару контрастних стихій: щільна вода – нещільне повітря. У першій фразі приспіву “Слава во вишніх Богу” прослідковуємо низхідний дорійський лад (d-c-b-a) на слова “вишніх Богу”, а другою фразою “вишніх Бо-

гу” фрігійський низхідний етичний лад (c-b-a-g) готує заключну кульмінацію твору. Інтервал кварта (c-f), що виражає стихію повітря є зв'язуючою ланкою куплету і приспіву.

Дорійським етичним ладом (h-a-g-fis) розпочинається коляда “Видів Бог, видів Сотворитель” [6, 32], який поступеним висхідним розвитком переходить у низхідний фрігійський етичний лад (d-c-h-a) на слова “що весь світ”, та стрибком кварта (a-d) уособлює стихію повітря. У третьому реченні цієї коляди висхідний тетраход (h-c2-d-e) на слова “возвістити тайну Єму”, який виражає стихію вогню трансформується у фрігійський етичний лад (d-c-h-a). Отже, можемо констатувати наявність пари нещільних стихій вогню та повітря за “Досконалою незмінною системою піфагорійського звукоряду”. Четверте речення “о красний град Вифлеєма” супроводжується дорійським етичним ладом (h-a-g-fis) та розробковою ходою переходить у фрігійський етичний лад (d-c-h-a), який, зі свого боку, стрибком кварта (a-d) втілює стихію повітря.

У коляді “Ликующе возіграймо днесь” [5, 61] переплітаються фрігійський низхідний етичний лад (d-c-h-a) на слова “Христос народився” з дорійським етичним ладом (e-d-c-h) на слова “во мирі для нас”, і на розспівній фразі, яка виражає стихію вогню (h-c2-d-e) впадає у низхідний дорійський етичний лад (e-d-c-h). Отже, ми бачимо хвилеподібне розгортання заключного речення, яке становить таку структуру: дорійський етичний лад трансформується у музичне вираження стихії вогню, що знову ж таки переходить у дорійський етичний лад (e-d-c-h) – (h-c2-d-e) – (e-d-c-h).

Коляда “Предвічний родився пред літи” [5, 87] яскраво втілює словесний текст “хотяще землю просвітити” дорійським етичним ладом (h-a-g-fis), що переходить у піфагорійське вираження стихії землі (fis-g-a-h), яка є дзеркально-симетричною структурою стосовно нього. Варто відзначити той факт, що в цій коляді музичні мотиви, яким надавали особливої ваги античні музичні теоретики, а саме етичні лади і тетраходи, які є вираженням піфагорійських стихій, поєднуються між собою не лише у музичні фрази, а у цілі речення.

У коляді “Разом нині прославім” [5, 96] у першому реченні спостерігаємо наявність вираженої висхідним тетраходом (h-c2-d-e) стихії вогню за піфагорійською системою звукоряду, яка переходить у низхідний етичний тетраход дорійського ладу (e-d-c-h), що є дзеркально-симетричною структурою стосовно нього. У приспіві “що тайно з Діви днесь народився” фігурує аналогічна структура стихії вогню та етичного дорійського ладу, але з іншим ритмічним малюнком (h-c2-d-e / e-d-c-h). Завершується коляда відтінком лідійського етичного ладу (c-h-a-g), якому передують стихія вогню (h-c2-d-e).

В коляді “Скинія злата” [5, 99] лідійський етич-

ний лад (b-a-c-f) на слова “Присно Діво” переходить у виражену висхідним тетрахордом стихію води (e-f-g-a) на слова “Діво во рождестві” та низхідним етичним тетрахордом фрігійського ладу (c-b-a-g) на слова “Сина Твого”. Отже, бачимо трьохкомпонентне речення, яке складається з двох етичних ладів і вираження піфагорійської стихії води висхідним тетрахордом.

У коляді “Стань Давиде з гуслами” [5, 109] констатуємо наявність у першому та другому реченні висхідного тетрахорду (h-c2-d-e), що відповідає стихії вогню та переходить у низхідний дорійський етичний лад (e-d-c-h). Третє та четверте речення завершується низхідним дорійським етичним ладом (e-d-c-h) на слова “іграймо”, “співаймо”, за якими йде низхідний фрігійський етичний лад (d-c-h-a), який двічі повторюється словами “іграймо, співаймо”, “співаймо, іграймо”. Відтінком піфагорійської стихії вогню (h-c2-d) продовжує свій розвиток при спів “днесь во рождестві Єго”, що переходить у низхідний фрігійський етичний лад (d-c-h-a), який, зі свого боку, трансформується у стихію вогню, виражену низхідним тетрахордом (h-c2-d-e) і спадає фрігійським етичним ладом (d-c-h-a). Отже, маємо чотирикомпонентне речення, яке складається з двох етичних ладів та двох музично виражених піфагорійських стихій. Заключна кульмінація на слова “вихваляймо” підкреслюється висхідною лінією, що уособлює відтінок стихії вогню (h-c2-d).

Висновки. У статті показано, що у стародавніх творах зимового циклу календарно-обрядових пісень, а саме, колядок простежуються окремі структурні особливості, які пов’язані з певною ладовою системою, яку використовували античні музичні теоретики. Вона отримала назву “Досконалої незмінної піфагорійської системи звукоряду”, де висхідні тетрахорди та консонантні інтервали відповідали певним стихіям. Також виявлено наявність у цих творах низхідних діатонічних ладів, які вказують на характер, і яким особливої ваги надавали Платон і Аристотель. В коляді “Видів Бог, видів Сотворитель” фрігійський етичний лад переплітається з піфагорійським звукорядом і стрибком кварта уособлює стихію повітря. А в коляді “Предвічний родився пред літи” словесна фраза “хотящий землю”, показана дорійським етичним ладом, що переходить у музичний прояв стихії землі. У коляді “Ликующе возіграймо днесь” мелодія поступено розгортається дорійським етичним ладом, переходячи у піфагорійську стихію вогню і далі повертається назад до тетрахорду дорійського етичного ладу, утворюючи хвилеподібний розвиток музичних фраз. На основі дослідження музично-словесного тексту стародавніх колядок зроблено висновок, що метод аналізу музичних форм є перспективним підходом до досягнення важливих структурних особливостей архаїчних українських народно-пісенних творів.

Подяка. Автор хотів би висловити подяку Балуцькій Н.М. за музикознавчу консультацію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грінченко Б. Історія української музики. Київ : Спілка, 1922. 294 с.
2. Драгоманов М. Вибране. Мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні / уряд. Р.С. Мішук, В.С. Шандра. Київ : Либідь, 1991. 688 с.
3. Іваницький А. Історичний синтаксис фольклору: Проблеми походження, хронологізації та декодування народної музики. Вінниця : Нова книга, 2009. 404 с.
4. Колесса Ф. Ритміка українських народних пісень. *Музикознавчі праці*. Київ : Наук. думка, 1970. С. 19–23.
5. Коляди: пісні з нотами на Різдво Христове / уряд. В.М. Стасин. Жовква, 1925. 141 с.
6. Колядки / уряд. І.В. Коваль. Львів : Каменяр, 1990. 63 с.
7. Назаров Н. Індоевропейське походження формул українського фольклору: сучасна інтерпретація спостережень О.О. Потебні. *Мовознавство*. 2015. № 6. С. 66–71.
8. Назаров Н. Індоевропейський музичний ідіом та етногенез індоевропейців. *Folia Philologica*. 2021. № 2. С. 42–60.
9. Назаров Н. Індоевропейська поезика та археологія. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика*. 2022. Вип. 1 (31). С. 43–50.
10. Поцелуйко А. Архаїчні індоевропейські елементи музичних форм українських народних календарно-обрядових пісень. *Fine Art and Culture Studies*. 2023. № 3. С. 93–99.
11. Chailly J. Le mythe des modes grecs. *Acta musicologica*. 1956. № 28. pp. 146–147.
12. Lũko G. Zur Frage der Musikkultur in der slawischen Urzeit. *Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae*. 1964. № 3–4. Pp. 237–289.
13. Lyle E. Wich Triad? A Critique and Development of Dumézil’s Tripartite Structure. *Journal of the history of religions*. 2004. № 1. pp. 5–11.

REFERENCE

1. Hrinchenko, B. (1922). *Istoriya ukrayinskoyi muzyky* [History of Ukrainian music]. Kyiv, 294 p. [in Ukrainian].
2. Drahomanov, M. (1991). *Vybrane. Mij zadum zlozhyty ocherk istoriyi tsyvilizatsiyi na Ukrayini* [Selected. My plan is to write an outline of the history of civilization in Ukraine]. Kyiv, 688 p. [in Ukrainian].
3. Ivanytskyi, A. (2009). *Istorychnyy syntaksys folkloru: Problemy pokhodzhennya, khronolohizatsiyi ta dekoduvannya narodnoyi muzyky* [Historical syntax of folklore: Problems of origin, chronology and decoding of folk music]. Vinnytsya, 404 p. [in Ukrainian].
4. Kolessa, F. (1970). *Rytmika ukrayinskykh narodnykh pisen* [The rhythm of Ukrainian folk songs]. *Musicological works*. Kyiv, pp. 19–23. [in Ukrainian].
5. *Kolyady: pisni z notamy na Rizdvo Khrystove* [Carols: songs with notes for Christmas]. (Ed.). V.M. Stasyn. Zhovkva, 1925. 141 p. [in Ukrainian].
6. *Kolyadky* [Christmas carols]. (Ed.). I.V. Koval. Lviv, 1990. 63 p. [in Ukrainian].
7. Nazarov, N. (2015). *Indoyevropeyske pokhodzhennya formul ukrayinskoho folkloru: suchasna interpretatsiya sposterezhen O.O. Potebni* [Indo-European origin of formulas of

ІНШОМОВНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ЗАСАД ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО РОЗВИТКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ukrainian folklore: modern interpretation of O.O. Potebny's observations]. *Linguistics*. No. 6. pp. 66–71. [in Ukrainian].

8. Nazarov, N. (2021). Indoevropskyi muzychnyi idiom ta etnogenez indoevropeytsiv [Indo-European musical idiom and ethnogenesis of Indo-Europeans]. *Folia Philologica*, No. 2, pp. 42–60. [in Ukrainian].

9. Nazarov, N. (2022). Indoevropska poetyka ta arkhеolohiya [Indo-European poetics and archaeology]. *Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University. Literary studies. Linguistics. Folkloristics*, Vol. 1 (31). pp. 43–50. [in Ukrainian].

10. Potseluyko, A. (2023). Arkhayichni indoevropski elementy muzychnykh form ukrayinskykh narodnykh kalendarno-obryadovykh pisen [Archaic Indo-European elements

of musical forms of Ukrainian folk calendar-ritual songs]. *Studies, Fine Art and Culture*. No 3. pp. 93–99. [in Ukrainian].

11. Chailly, J. (1956). Le mythe des modes grecs. *Acta musicologica*, No. 28. pp. 146–147. [in English].

12. Lūko, G. (1964). Zur Frage der Musikkultur in der slawischen Urzeit. *Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae*, No. 3–4. pp. 237–289. [in English].

13. Lyle, E. (2004). Wich Triad? A Critique and Development of Dumézil's Tripartite Structure. *Journal of the history of religions*, No. 1. pp. 5–11. [in English].

Стаття надійшла до редакції 06.02.2024

УДК 378.046.4

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.300102>

Оксана Трухан, асистент кафедри англійської філології
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Юлія Ловчук, асистент кафедри англійської філології
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ІНШОМОВНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ЗАСАД ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО РОЗВИТКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто іношомовну освіту в контексті засад державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти. Проаналізовано документ “Методичні рекомендації щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України” крізь призму теорії і практики іношомовної освіти. Схарактеризовано пілотний проєкт “Шкільний учитель нового покоління”, який успішно запроваджено в низці закладів вищої освіти, зокрема й у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Наведено приклади освітніх стратегій іношомовної освіти, які слугують забезпеченню якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України.

Ключові слова: англійська мова; заклади вищої освіти; іношомовна освіта; проєкт “Шкільний учитель нового покоління”; комунікативна компетентність; майбутній учитель англійської мови; здобувач вищої освіти; Школа поліглотів; Університет обдарованої дитини.

Літ. 15.

Oksana Trukhan, English Instructor of the English Philology Department,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
Yuliia Lovchuk, English Instructor of the English Philology Department,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

FOREIGN LANGUAGE EDUCATION IN THE CONTEXT OF THE PRINCIPLES OF STATE POLICY ON THE DEVELOPMENT OF THE ENGLISH LANGUAGE IN HIGHER EDUCATION

This article examines foreign language education in the context of the principles of state policy on the development of the English language in higher education. The document “Methodological Recommendations for Ensuring the Quality of Learning, Teaching and Use of the English Language in Higher Education Institutions of Ukraine” is analyzed through the prism of the theory and practice of foreign language education. It is emphasized that foreign language education is a priority task of the educational policy of Ukraine. The process of foreign language education is ensured by the key principles of the draft law “The Use of the English Language in Ukraine”, developed by the Ministry of Education and Science of Ukraine together with the British Council in Ukraine “Methodological Recommendations for Ensuring the Quality of Learning, Teaching and the Use of the English Language in Higher Education Institutions of Ukraine”, recommendations of the Council of Europe of May 22, 2018 on the key competencies for language learning throughout life, etc.

The conclusion is made that the study of English in higher education institutions (HEIs) will ensure the complete and holistic formation in future teachers of the need to master the English language as a means of communication, cognition, self-realization, social adaptation in a multicultural environment, as an important means of increasing their own competitiveness in the educational services market during economic and social European integration. The pilot project “New Generation School Teacher” is characterized, which has been successfully implemented in a number of HEIs, including Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. Examples of educational strategies for foreign language education (author's experience of using coaching technologies at the University for Gifted Children, which operates at Vasyl Stefanyk Precarpathian National University), which serve to ensure the quality of learning, teaching and the use of the English language in higher education institutions of Ukraine, are given.